

čJix matit ap ja?

Di'dilh gu ja'tkam ja bia' am
gu u'uan na bhan jix maati'
nam jir jaro'i'dha'.

Ap dilh jix mat nap
tu'ki'n jax dhuñia', nap jaro'i'
makia', na para jax, na pai' dhuk
gio na jax kai 'ñkam.

IDAIPDurango

IDAIP_Durango

(618) 811.77.12

buzon@idaip.org.mx

Negrete # 807 Zona Centro
Durango, Dgo., C.P. 34000

*****

Créditos de la traducción-interpretación del texto,
del español al o'dam (tepehuano del sur):

Honorio Mendía Soto
Alfonso Mendía García

čJir tu'da' gu u'uan na bham jix mati' nam jir jaro'i'dha'?

Gu u'uan na bham jix maati' na
jir jaro'i'dha' gu jaxchu'm maa'nkam,
na ki'n jix maati' piام na dhi' bhan
jum mamti. Jir gu u'uan na mi'ch
a'ga, na bhan jix mati' nach jir jaro'i'
dha', nach jir jax chu'm gio ba' na
bhan jix mati' nach jir jai'.

Pui' na jax:
nap pai' kio, no'p ti biina', nap ji'k oidha' bia',
no' p jir ubii piام chio'ñ, na piuch pa' jugim tum
mamtux, numero ga'n gui' nap bham tu ñio'ki'ñ,
gui' na bhan jix maati' nap tu' tu bia', piام jai'.

Jai'ch up jai' gu u'uan na más jix
si'lhim mim a'ga nap jax chui'ka',
ja'p na gu:

Nap jir pai'kam

Gu u'uan na mim a'ga
nap pai'dhir jum

Nap jax chui'ka' jum
tuuku'am gio jum mo'am

Nap jaro'i' jix jo'i'ñdha'

Nap tu' dan, nap jax ja'k
jum a'nda' gio nap jax ja'k ilhi'ñ

¿Paam jax chuí' gu u'uan na bhan jíx matí' nach jír jaroí'dha?

Na pai' jum boso' gu tumiñ, na pai' tum asegurar, na pia' tim titbiap, na pai' tum juan, b+x aixim, gio muja' p nam jax pai' darka' gu ge'ge'r kam, na pai' gu palhbui'ñdham, na pai' gui' nam tu duduadhi'ñ, na pai' tum mamtuxi'ñ, na pai' tum da'nsa nach jír jaroí', bix aixim, na gu' pai' tu' nach pix jax buada', tu tan da' ich na tu' jum a'nda' piam no'ch tu' saba'n.

TU' KA'M JUM AGI'ÑDHA' NAM IXCHU KA' GUM U'UAN

Gio nam xi ja ninii'chu'dat gui'nam jír jaroí'ga'n, na pai' mi tu daaka' na para jax kai'ñkam, na' pai' ja'k jax dhu ñi'a am, gio nam jax ja'k jíx bhai' nam tigia' gu ja u'uan, no'm jai' mix chu daasam, no'm cham ka a' nam mi' bia'ka' gu ja u'uan

¿Jax kai'ñkam gui na jiñ a'mka'm ñiok no'ñ jíx chigim guñ u'uan, no'ñ jai' mix chu daasam, no'm cham ka a' iñ nam mi' bia'ka' piam no'ñ cham a' nam jax bua guñ u'uan?

Gu ja'tkam nam tu u'uantuk, jíx bhai' nam tigia' gu ja u'uan nam paídruk jíx a'nda', nam ja echka'nda', nam tu chianda' nam ja sassa' pui' na jax nam jíx ja da'da' no' tu' bam aagim. Dhi'ñi dhi derechos mim a'ga na pai' gu artículo 16 bhan gu Constitucion ya' Mejik kam

¿Jároo tu palhbui'ñ para no'ñ jíx chigim guñ u'uan, no'ñ jai' mix chu daasam, no'ñ cham ka a' iñ nam mi' bia'ka' piam no'ñ cham a' nam jax bua guñ u'uan?

1 Jix bhai' nañ dilh mu jimiñ nañ ba' bha ja tañia' na pai' pui' tim tiiti' oficina de la Unidad de Transparencia mu nam pai' tu bia'ka' gum u'uantuk

2 Piam gu correo electrónico ta'm, mi' dhir na pai' pui'm kai'ch Plataforma Nacional de Transparencia www.plataformadetransparencia.org.mx

3 Piam tu' na pix ka'm no' jír a'm na pukai'ñkam

¿Tu' jíx bhai' nañ jax chuduñia' no' mit cham jiñ kai nañ paídruk tii' jíx chigim guñ u'uan, no'ñ jai' mix chu daasam, no'ñ cham ka a' iñ nam mi' bia'ka' piam no'ñ cham a' nam jax bua guñ u'uan?

Jix bhai' na mu jimiñ mu na pai' pui' tiiti' Instituto Duranguense de Acceso a la Información Pública y Protección de Datos Personales, mi' ba' jiñ kíjaru' iñ gu jax chu'm gu oficina nat cham jiñ kai nañ jax chii titda' guñ u'uan bhan

¿Jax na ba' jum a' na jíx bhai' ulhñixka' gu u'uan na pai' tu daa nar jaroí'dha?

Na ba' gui' na tu' mi chu daa u'uan ta'm cham jaroí' maakam jaa'k ki'n tu duñia' na mit jax kai'ñkam maa, gio na ba' cham tu'ki'n mas jax dhuñia na cham respetarka' gui' na tu' jích a'mkam ñiok, pui' najáx, no' mi' tu daa no'p tu' ki'n jíx ka'ook, dhi' ki'n am ba' ba jím a'ga' piam jax nam pix jum buada' mu nap pai' tu juan, piam tu' na pix